14726

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
Շրջակա միջավայրի նախարար
Հ. Սիմիդյան

«17» 12 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0224-21

Ձեռնարկողը՝ «Ախուրյան Կոոպշին» *ՍՊԸ*
Թբիլիսյան խճ. / 1 Գյումրի 3101 Շիրակի

Գործունեությունը՝ *Ղարիբջանյանի ավազակոպճային խառնուրդի հանքվայրի /Ջարդիչ կայանքի/ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն*
Շիրակի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի՝ պարտականությունները կատարող Խ. Մարտիրոսյան

Առդիր՝ 10 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0224-21

<17> 12 2021թ.

Ղարիբջանյանի ավազկոպճային խառնուրդի հանքավայրի /Ջարդիչ կայանքի/ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝	«Ախուրյան Կոոպշին» ՍՊԸ
Փաստաթղթի տեսակը՝	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն /ՇՄԱԳ/
Գործունեությունը՝	«Ա» կատեգորիա
Տեղադրման վայրը՝	Շիրակի մարզ, Ղարիբջանյան համայնք

Ներածական մաս. Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի, 4-րդ մասի, 2)-րդ կետի գ ենթակետի՝ Շիրակի մարզի Ղարիբջանյանի ավազկոպճային խառնուրդի հանքավայրի շահագործումը դասակարգվում է «Ա» կատեգորիայի գործունեության տեսակի:

Նախկինում ՀՍԿՄ «Ախուրյան Կոոպշին» ՍՊ ընկերությունը Ղարիբջանյանի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրը շահագործել է 20.10.2012թ.-ի N ՇԱԹՎ-29/136 ընդերքօգտագործման թույլտվության, թիվ 136 ընդերքօգտագործման պայմանագրի և լեռնահատկացման ակտի շրջանակներում: Արդյունահանման թույտվության ժամկետը ավարտվել է 2020 թվականին:

Սույն նախագծով «Ախուրյան Կոոպշին» ՍՊ ընկերությունը ցանկանում է վերսկսել աշխատանքները՝ արդյունահանման նոր թույտվություն ստանալուց հետո:

Հանքարդյունահանման համալիրի հողակտորի նպատակային նշանակությունը՝ արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության: Գործառնական նշանակությունը՝ արդյունաբերական օբյեկտների:

Ղարիբջանյանի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրը ծագումնաբանորեն կապված է Ախուրյան գետի ժամանակակից հունային նստվածքների հետ և հանդիսանում է գետառողողատային տիպի հանքավայր: Ղարիբջանյանի ԱԿԽ-ի անքավայրի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են Ախուրյան գետի ժամանակակից ալյուվիալ-պրոլյուվիալ ու ճահճային առաջացումները և ողողահունային ալյուվիալ ավազակոպճային նստվածքները:

Հաստատված պաշարները հաշվառվել են շինարարական ավազի և կոպճի ու խճի հանքավայրերի Հանրապետական հաշվեկշռում

Նկարագրական մաս. Շիրակի մարզի Ղարիբջանյանի ավազակոպճային խառնուրդի /ջարդիչ կայանքի/ հանքավայրը զբաղեցնում է 0.67 հա տարածք, գտնվում է Շիրակի մարզում, Ախուրյան գետի ողողահունում՝ Ղարիբջանյան համայնքի վարչական սահմաններում, իսկ ջարդիչ կայանքի տեղամասը զբաղեցնում է 0.709557 հա մակերեսով տարածք;

Հանքավայրի սահմաններում (0.67հա) օգտակար հանածոյի հաշվեկշռային պաշարները կազմում են C1 կարգով 142000մ^3: Լեռնատեխնիկական բարենպաստ պայմանները հնարավորություն են տալիս հանքավայրը մշակել բաց լեռնային աշխատանքներով: Ըստ սույն նախագծի.

- օգտակար հանածոյի հաշվեկշռային պաշարները կազմում են 142.0հազ.մ^3
  ընդ որում՝ տարեկան արտադրողականությունը՝ 7.1 հազ.մ^3, դինամիկ վերականգնվող՝ 134.9հազ.մ^3,
- պաշարների վերականգնման գործակիցը՝ ընդունված է 1 միավոր,
- օգտակար հանածոյի կորզվող պաշարները – 122.2հազ.մ^3
  ընդ որում ՝ ստատիկ 6110մ^3, դինամիկ վերականգնվող՝ 116.09հազ.մ^3:

Բացահանքը վերջնական դիրքում ունի հետևյալ պարամետրերը.

- ամենամեծ երկարությունը – 351մ;
- ամենամեծ լայնությունը – 50մ;
- ամենամեծ խորությունը – 1.3մ;
- օտարման տարածքը - 0.67հա

Մորֆոլոգիական տեսակետից տեղամասն իրենից ներկայացնում է հարթ տարածք՝ սակավաթեք ռելիեֆով և գտնվում է 1450-1455մ բացարձակ բարձրությունների վրա:

Ընդերքօգտագործման իրավունքով ՀՍԿՄ «Ախուրյանի Կոոպշին» ՍՊ ընկերությանը հատկացված տարածքը սահմանափակվում է հետևյալ կոորդինատներով /ըստ Arm WGS-84 համակարգի/.

8397419	4512834	8397664	4513084
8397436	4512816	8397650	4513097
8397500	4512885	8397605	4513041
8397561	4512958	8397549	4512969
8397617	4513029	8397484	4512900

Հանքավայրի սահմաններում հետախուզվող ԱԿԽ-ի կուտակը համատարած հիմնատակվում է կավաավազների շերտով, որոնք կտրվել են բոլոր հետախուզահորերով մինչեւ 0.1-0.4 մ խորությանը: Ավազակոպճային կուտակի համար կավաավազները հանդիսանում են ստորին երկրաբանական սահմանում: Հետախուզված ավազակոպճային կուտակը ներկայացնում է մոտ 350մ ձգվածությամբ եւ 15-25 մ լայնությամբ, հոսանքի ուղղությամբ մեղմաթեք անկմամբ եւ 0.8-1.3 մ հզորությամբ մարմին, որը հունով դեպի վեր սուրանկյուն ձեւով սեպանում է: Օգտակար հաստվածքում ավազի պարունակությունը 38.48-40.82% է: Ավազը տարակազմ – հատիկային է եւ բաղկացած է քվարցի, դաշտային սպաթի եւ մուգ գույնի միներալների ու տարբեր ապարների հատիկներից: Հատիկները ըստ ձեւի անկյունավոր են, որոնց մակերեւույթը թույլ հղկված է: Ըստ հատիկների չափերի ավազները դասվում են 'բարձր խոշորայնության' ավազների խմբին:

Կոպճի պարունակությունը ԱԿԽ-ում տատանվում է 59.18-61.52 %: Կավային նյութը ԱԿԽ-ում գտնվում է հիմնական զանգվածում ցրված (փոշիացված վիճակում): Կավային մասնիկների պարունակությունը տատանվում է 4.8-ից 7.2 % սահմաններում, որի գերակշռող մասը 4.2-7.2% գտնվում է ավազային ֆրակցիայում, իսկ կոճպային ֆրակցիայում միջինը 0.6 %-ը:

Տեղանքից երկար տարիների ավազահանման փորձը ցույց է տվել, որ գարնանը, իսկ առանձին անձրեւառատ տարիներին անգամ աշնանը, խառնուրդից հանած ծավալները հեշտությամբ վերականգնվում են փոքր-ինչ տեղափոխվելով հունի սահմաններում, հիմնականում պահպանելով կուտակման նախկին ձեւը:
Հանքավայրի տարածքում հանքավայրը ծածկող մակաբացման ապարները բացակայում են:
Հանքվայրի կորուստները ընդամենը կազմում են 990մ³ կամ 13.94%:

Հանքավայրում ընդերքօգտագործման թույլտվության ժամկետի երկրաձգման դեպքում օգտակար հանածոյի արդյունահանման աշխատանքները շարունակվելու են կիրառվող տեխնոլոգիայով: Հանքի շահագործումը կտևի 20 տարի:

Քանի որ, օգտակար հաստաշերտը ունի համարյա հորիզոնական տեղադրում և կայուն հզորություն, հանքաշերտի բացումը կատարվում է բացահանքային դաշտի հարավ արևմտյան մասից (ամենացածր նիշը) ընդլայնական կտրող խրամի անցումով:

Ավազակոպճային խառնուրդի արդյունահանման աշխատանքները կատարվելու է դեպի ներքև շերեփման եղանակով, 1.5մ³ շերեփի տարողությամբ հակառակ բահով սարքավորված 300 LS-9S մակնիշի էքսկավատորով: Կատարվելու է օգտակար հանածոյի արդյունահանում և կուտակում օգտակար հաստաշերտի մակերևույթին (առաստաղին)՝ օգտակար հանածոյի ջրազրկման նպատակով, որից հետո իրականացվելու է ջրազրկված օգտակար հանածոյի կույտի բարձումը տրանսպորտային միջոցների մեջ: Շերեփման խորությունը էքսկավատորի ծայրային անցման դեպքում կազմում է 10.0մ, որը լիովին բավարարում է օգտակար հաստաշերտը մեկ աստիճանով մշակելու համար: Օժանդակ աշխատանքների համար էքսկավատորի հետ ընդունվում է նաև 1 հատ T-130 մակնիշի բուլդոզեր:

Հանույթաբարձման աշխատանքների համար նախատեսվում է մեկ 1.5մ³ շերեփի տարողությամբ, հակառակ բահով սարքավորված էքսկավատորով: Օժանդակ աշխատանքների համար էքսկավատորի հետ ընդունվում է նաև 1 հատ T-130 մակնիշի բուլդոզեր:

Մակաբացման ապարներ բացահանքում բացակայում են, որի պատճառով լցակույտային աշխատանքներ բացահանքում չեն կատարվում:
Արդյունահանված ավազի տեղափոխումը կատարվում է, մինչև 0.5կմ միջին հեռավորության վրա գտնվող ՋՏԿ կատարվում է KaMA3-6520 ավտոինքնաթափի միջոցով:

Արդյունահանման աշխատանքներն իրականացվելու են սեզոնային ռեժիմով՝ տարեկան 10 ամիս, քանի որ բացառվում են Ախուրյան գետի վարարումների օրերը: Ամեն տարի՝ գարնանային վարարաջրերի նահանջելուց հետո կատարվելու է կտրող խրամի անցում և փոխադրվող երկաթբետոնե տիպային սալիկների տեղադրում՝ լեռնատրանսպորտային սարքավորումները բնահողի մեջ չխրվելու համար:
ԱԿԽ զանգվածը ջրազերծման նպատակով կուտակվելու է կույտերում /բացահանքի եզրագծի մոտ/, իսկ կույտերից բարձվելու է սպառողի ինքնաթափերի մեջ:

Ավազակոպճային խառնուրդի արդյունահանումը իրականացվելու է գետի ափին զուգահեռ 5-10մ լայնությամբ գետից մեկուսացված խրամներով՝ թողնելով 10մ բնամաս խրամի և գետի միջև, որը թույլ կտա չխախտել գետի բնական հոսքի ռեժիմը և զերծ պահել գետը հնարավոր պղտորումից:

Օգտագործվելու է ընկերության կողմից նախկինում օգտագործված և գոյություն ունեցող ենթակառուցվածքները /մոտեցող ճանապարհ, գոյություն ունեցող ավտոճանապարհ և ՋՏԿ-ի բեռնաթափման հարթակ, արդյունաբերական հրապարակ/:

Յուրաքանչյուր տարի սեզոնի սկզբում նախատեսվում է կատարել հետևյալ լեռնանախապատրաստական աշխատանքները՝ բացահանքի հարավ-արևմտյան մասից ջրհեռացման առվի կառուցում, օգտակար հաստաշերտի մակերևույթին տրանսպորտային

սարքավորումների և էքսկավատորի շարժման ուղեծրով ՊԵԺ-32 մակնիշի փոխադրվող երկաթբետոնե տիպային սալիկների տեղադրում:
Հանքավայրի շահագործման ժամանակ ընդունված է ընդլայնական ընթացքաշերտերով միակողանի մշակման համակարգ, որը ունի հետևյալ տարրերը՝

- աստիճանի թեքության անկյունը՝
  - աշխատանքային – 40⁰;
  - ոչ աշխատանքային մարված)-30⁰,
- ընթացքաշերտի լայնությունը -8.5մ,
- էքսկավատորի աշխատանքի անվտանգ գոտու շառավիղը – 18.0մ,
- աշխատանքային հրապարակի լայնությունը – 23.0մ:

Ջարդիչի և հանքավայրի ջրամատակարարումը տեխնիկական ջրով կատարվում է «Ախուրյան Կոռպշին» ՍՊԸ ընկերությանը Շրջակա միջավայրի նախարարության կողմից արդյունաբերական նպատակով տրված թիվ 000105 Ջրօգտագործման թույլտվության շրջանակներում: Խմելու ջուրը ջրի ցիստեռնով բերվելու է մոտակա Ղարիբջանյան գյուղից:

Բացահանքի ջրամատակարարումը կատարվում է արդյունաբերական հրապարակը խմելու ջրով ապահովելու, մոտեցող ավտոճանապարհը ջրելու համար տեխնիկական ջրով մատակարարելու համար: Տեխնիկական ջուրը բերվում է ջրցան ավտոմեքենայով: Խմելու և կենցաղային նպատակներով ջրի ծախսը կկազմի՝ 28.86 մ³/տարի (միջին օրեկան 0.148մ³), ջրի ծախսը 1մ² տարածքում փոշին նստեցնելու համար կկազմի 0.5լիտր/մ², իսկ կենցաղային կեղտաջրերը 0.13մ³ օրեկան կլցվեն բետոնային լցարան, որտեղից պարբերաբար կտեղափոխվեն մոտակա մաքրման կայան:

Արտադրական տարածքներում նախատեսվող գործունեության արդյունքում արտադրական արտահոսք չի առաջանում: Տարածքից անձրևաջրերի հեռացման կամ ջրցանից առաջացող հնարավոր արտահոսքերի համար արտադրական հրապարակի ցածրադիր մասում նախատեսված է պարզարան, որտեղ կուտակված հոսքաջրերը կենթարկվեն մեխանիկական մաքրման, որից հետո պարզված ջրերը կարողեն օգտաործվել արտադրական նպատակով: Տնտեսակենցաղային հոսքաջրերը կհեռացվեն դեպի արտադրական հրապարակում նախատեսվող անջրթափանց հոր:

Քանի որ, ըստ սանիտարական նորմերի 3-րդ դասի /категорий/ լեռնային ապարների հանքավայրերի համար սանիտարապաշտպանիչ գոտու մեծությունը կազմում է 100.0մ, իսկ քարամշակման արտադրությունների և շինանյութերի արդյունահանման համար, /Ղարիբջանյանի ԱԿԽ-ի արդյունահանման աշխատանքներ և ՋՏԿ/ համար սանիտարապաշտպանիչ գոտու մեծությունը կազմում է 50մ., ապա հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ մոտակա բնակավայրը գտնվում է ավելի քան 500մ հեռավորության վրա, ուստի հատուկ միջոցառումներ ՍՊԳ կազմակերպման նպատակով չեն նախատեսվում:

Արդյունահանման աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է իրականացնել միայն արտադրական հրապարակի և մոտեցնող ճանապարհների ռեկուլտիվացիա՝ համապատասխանաբար՝ 220մ² և 2560մ² /կամ ընդհանուր/ 2780մ² կամ 0.278հա: Բուն բացահանքը չի ռեկուլտիվացվելու, քանի որ հանքավայրը դասված է վերականգնվող պաշարների հանքավայրերի շարքին և արդյունահանված տարածքը յուրաքանչյուր տարի լցվում է ավազակոպճային խառնուրդով: Ռեկուլտիվացման ծախսերը կկազմեն՝ 156200 դրամ:

Շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունը և վնասակար ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր, այդ թվում՝

Նախատեսվող գործունեության աշխատանքների ընթացքում հնարավոր են ազդեցություններ օդային ավազանի, մակերևութային ջրերի, հողային ծածկույթի, բուսական և կենդանական

աշխարհի, վրա: Հիմնական ազդեցությունները կապված են մեքենաների և տեխնիկայի տեղաշարժից փոշու և ծխագազերի արտանետումներով, աղմուկի առաջացմամբ, երթևեկության ինտենսիվացմամբ, աշխատողների աշխատանքի անվտանգության և սոցիալական այլ գործոնների հետ, որոնք բնութագրվում են՝

- օդային ավազան՝ հումքի, արտադրանքի տեղափոխման և հանքաքարի ջարդման ընթացքում, արտանետվող վնասակար նյութերով՝ անօրգանական փոշու տեսքով, որն առաջանում է բացահանքի սահմաններից դուրս տրանսպորտային աշխատանքներից, ազոտի և ածխածնի օքսիդներ և ածխաջրածիններով, որոնք առաջանում են դիզելային ու բենզինային վառելիքով աշխատող մեխանիզմներից,
- հումքի տեղափոխման հետ կապված մերձակա բնակչության /Ղարիբջանյան բնակավայր/ պատճառվող անհանգստություն և անհարմարություններ
- ծանր, բեռնատար ավտոտրանսպորտային միջոցների շարժի պատճառով երթևեկության ավելացում, ինտենսիվացում,
- աղմուկի մակարդակի ավելացում՝ ջարդիչների և տրանսպորտային միջոցների աշխատանքի արդյունքում,
- տեսանելի պատկերի փոփոխություն, քանի որ ջարդիչները տեղադրվելու են բաց տարածքում,
- բարձման, կույտերի առաջացման ժամանակ, քամիների որոշակի ուղղության դեպքում փոշու տարածում շրջակա տարածքներ,
- արտադրական գործընթացներում աշխատողների առողջությանը հասցվող վնաս՝ գործունեության իրականացման ընթացքում:

Հանքավայրի աշխատանքների բացասական ազդեցությունը հանքավայրի տարածաշրջանի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա աննշան է:

Հանքավայրի և ջարդիչ կայանի շահագործման ընթացքում կարող են առաջանալ տարբեր բնույթի թափոններ՝ հանքաքարի արդյունահանման, ավտոտրանսպորտային և տեխնիկայի սպասարկման, մատակարարման, աշխատողների կենցաղային սպասարկման արդյունքում, որոնց առաջանալուն պես անմիջապես ընկերության բեռնատար մեքենաներով կտեղափոխվեն համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպությունների ընդունման կետեր, կամ աղբավայրեր:

Շահագործման փուլում առաջացող թափոնները ներառում են.

- բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ՝ 0.15 տ/տարի, ըստ ՀՀ բնապահպանության /ներկայում՝ շրջակա միջավայրի/ նախարարի 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 342-Ն հրամանի հավելվածի թափոնի դասիչն է՝ 5410020102033, բաղադրությունը՝ նավթ, պարաֆիններ, սինթետիկ միացություններ,
- իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիզելային յուղերի մնացորդներ՝ 0.2 տ/տարի դասիչ՝ 5410030302033, բաղադրությունը՝ նավթ, պարաֆիններ, սինթետիկ միացություններ,
- բանեցված դողածածկաններ՝ 0.2 տ/տարի՝ դասիչ՝ 5750020213004, բաղադրությունը՝ ռետին-95%, մետաղյա լարեր (կորդ) -5%,
- բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան՝ 0.1տ/տարի, դասիչ՝ 9211010013012, բաղադրությունը՝ կապար պարունակող ցանցեր, կապարի օքսիդներ և ծծմբական թթու պարունակող լուծույթներ, պլաստիկ կաղապարներ,
- կենցաղային աղբ, քանակը՝ 3.6 տ/տարի, Ըստ բնապահպանության /շրջակա միջավայրի/ նախարարի 430 հրամանի հավելվածի «Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)» տեսակին, դասիչ՝ 9120040001004

Հանքավայրի շահագործման ընթացքում ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենում, քանի որ հանքարդյունահանման աշխատանքների տեխնոլոգիայով արտահոսքեր չեն առաջանում:

Ջարդիչ կայանի աշխատանքների ընթացքում հնարավոր բացասական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա պայմանավորված է ջարդիչի աշխատանքով մթնոլորտային օդ անօրգանական փոշու արտանետումներով:

Ըստ գնահատման հաշվետվության մթնոլորտում վնասակար արտանետումների ցրման հաշվարկները կատարվել են համակարգչային «Էռա» ծրագրով և ըստ ստացված արդյունքների աղտոտվածության առավելագույն մակարդակը կազմել է՝ 0.184117 ՍԹԿ (0.055235 մգ/մ^3), ինչը զգալիորեն ավելի ցածր է թույլատրելի նորմից:

Հանքի շահագործման արդյունքում տնտեսական վնասը կկազմի (մթնոլորտային օդի և հողի վնասի համագումարը)՝ 1023859 դրամ:

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- ապահովել տարածքների ջրցանման համակարգի անխափան աշխատանքը,
- պարբերաբար ստուգել և անհրաժեշտության դեպքում կարգաբերել ջարդիչի և փոխակրիչի շարժիչները,
- կազմել հանքաքարի ստացման և արտադրանքի առաքման ժամանակացույց, նվազեցնելու համար ճանապարհների բեռնվածությունը և բնակչությանը պատճառվող անհանգստությունը,
- տրանսպորտային միջոցների երթևեկության կազմակերպում միայն ցերեկային հնարավոր սոցիալական ազդեցություններից խուսափելու համար,
- տրանսպորտային միջոցների երթևեկության համար ժամանակացույցի մշակում՝ երթևեկության ինտենսիվությունը չգերազանցելով 20 րոպեն մեկ երթ հաճախականությունը
- սիստեմատիկ (սեզոնի սկզբում և վերջում) պետք է կատարել մարկշեյդերական դիտարկումներ վարարաջրերի ժամանակ մշակված տարածություն լցվող օգտակար նստվածքաշերտի պաշարները (դինամիկ պաշարները) քանակապես և որակապես հաշվելու և հսկելու համար,
- իրականացնել հումք տեղափոխող ճանապարհների ջրցան շոգ և քամոտ օրերին,
- արտադրական տարածքը պահել բարեկարգ և խնամված վիճակում, թույլ չտալով աղբոտում, կանոնավոր աղբահանում
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների /շարժիչների/ պարբերաբար ստուգում և կարգաբերում,
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների շահագործում սարքին վիճակում՝ բացառելու համար վառելիքի և յուղերի պատահական արտահոսքը,
- տրանսպորտային միջոցների սպասարկում՝ Գյումրու մասնագիտացված կայաններում,
- մշտապես խոնավացնող ջրի առկայությունը և ապահովվում,
- պատվերների բացակայության ժամանակահատվածում կուտակված խճի ջրցանի իրականացում,
- հողածածկի աղտոտումը կանխելու նպատակով՝ օգտագործված յուղերը հավաքում մետաղյա տակառներում և պահպանում հատուկ առանձնացված տեղերում,
- մետաղի և այլ արտադրական թափոնները հավաքում և տրամադրում հատուկ լիցենզիա ունեցող վերամշակող կազմակերպություններին,
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների ընթացիկ վերանորոգման աշխատանքների կատարում միայն այդ նպատակով նախատեսված արտադրական հարթակներում:
- կենդանական և բուսական աշխարհի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ:

Ղարիբջանյանի ԱԿԽ-ի արդյունահանման աշխատանքների ժամանակ հնարավոր են վթարային իրավիճակներ, ինչպես նաև բնական աղետներ և անբարենպաստ

օդերևութաբանական պայմաններ, որոնց դեպքերում շրջակա միջավայրի լրացուցիչ աղտոտումը կանխելու կամ հնարավոր չափով նվազեցնելու համար ընկերությունում կմշակվի գործողությունների ծրագիր, որը ներառում է մի շարք համապատասխան միջոցառումներ՝ անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների դեպքում աշխատանքների հսկողությունը խստացում, ջրցանի ծավալների ավելացում, միաժամանակ աշխատող տեխնիկական միջոցների քանակը կրճատում, Ակխ-ի հանքավայրում փորման-բեռնման աշխատանքները դադարեցում, այդ թվում նաև ԱԿԽ-ի խառնուրդի տեղափոխման աշխատանքների դադարեցում: Հակահրդեհային անվտանգություն նկատառումներով նախատեսվում է հակահրդեհային սարքավորումներով և միջոցներով համալրում, այն սարքավորումները, որոնք չունեն ավտոմատ հակահրդեհային սարքավորումներ ձեռքի կրակմարիչների առկայության ապահովվում, արտադրական հրապարակում հրշեջ հիդրանտի տեղադրում, արտադրական հրապարակի, աշխատանքային հրապարակների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից և այլն:

Շրջակա միջավայրի մշտադիտարկումը /Էկոլոգիական մոնիթորինգը/ շրջակա միջավայրի, այդ թվում շրջակա միջավայրի բաղադրիչների, բնական էկոլոգիական համակարգերի, նրանցում ընթացող գործընթացների, դրական և բացասական տեղաշարժերի, իրավիճակի համալիր դիտարկում է, որը թույլ է տալիս գնահատել և կանխատեսնել շրջակա միջավայրի վիճակի փոփոխությունները: Էկոլոգիական մշտադիտարկման նպատակներն են՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը և նորմավորումը, ազդեցության աղբյուրների վերահսկումը, որոնք ներառում են.

1. Մթնոլորտային օդն աղտոտող վնասակար նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ՝ հունիս-սեպտեմբեր ամիսներին (շոգ և քիչ տեղումներով եղանակին)՝ օգտակար հանածոյի արդյունահանման ընթացքում յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ: Որպես սահմանային թույլատրելի խտությունները ընդունվելու են. ածխածնի օքսիդի համար՝ 5մգ/մ^3, ազոտի երկօքսիդի համար՝ 0.2մգ/մ^3, մրի համար՝ 0.15մգ/մ^3:

2. Լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ:

3. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով, ՀՀ կառավարության 24.08.2007թ.ի թիվ 1277-Ն որոշմամբ սահմանված աղտոտիչ նյութերով արտադրական հրապարակի հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ տարեկան մեկ անգամ:

4. Բացահանքի հարակից տարածքներում վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակների մշտադիտարկումներ՝ տարեկան մեկ անգամ:

Բացահանքում նախատեսված է նաև իրականացնել աղմուկի և թրթռման մակարդակների պարբերական չափումներ:

Պաշտպանիչ բնամասի ապահովման նպատակով նախատեսված է գետի հունի վիճակի և կայունության վերաբերյալ մշտադիտարկումներ՝ տարին մեկ անգամ գետի վարարումից հետո:

Ախուրյան գետի աղտոտվածության կանխման նպատակով նախատեսված է ջրի որակական կազմի մշտադիտարկում

Մշտադիտարկումների արդյունքների վերաբերյալ տարեկան ամփոփ հաշվետվությունները (մետաղական և ոչ մետաղական օգտակար հանածոների դեպքում) ընդերքօգտագործողները լիազոր մարմին են ներկայացնում թղթային կամ էլեկտրոնային եղանակով:

Մոնիթորինգի միջոցառումների իրականացման համար նախատեսվում է տարեկան 240000 ՀՀ դրամ:

Պատճառաբանական մաս. Նախատեղվող գործունեության ՇՄԱԳ հաշվետվության փորձաքննությունն իրականացվել է «Շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներով: Շիրակի մարզի Ղարիբջանյանի համայնքում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հասարակության կողմից նախատեսվող գործունեության իրականացումը արժանացել է հավանություն:

Փորձաքննության ընթացքում հաշվետվությունը շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումների առաջարկություններով և դիտողություններով լրամշակվել է:

Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, կրթության, գիտության, սպորտի, մշակույթի, սպորտի և արտակարգ իրավիճակների նախարարությունները, կադաստրի կոմիտեն, ինչպես նաև Շիրակի մարզպետարանը:

Պետք է փաստել, որ ՇՄԱԳ հաշվետվությունում շրջակա միջավայրի պահապանության, ինչպես նաև սոցիալական հնարավոր ազդեցությունների կանխարգելման տեսանկյունից նախատեսվել է բավարար միջոցառումների ծրագիր:

Հանքավայրի շահագործման արդյունքում հնարավոր ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա հիմնականում պայմանավորված կլինեն արդյունահանման աշխատանքներով՝ օդային, ջրային ավազանների, հողային ռեսուրսների աղտոտվածությունը, որոնք սակայն կլինեն թույլատրելի նորմանների սահմաններում: Տարածքը ներառված չէ բնության հատուկ պահպանվող տարածքի սահմաններում: Բուն տարածքում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակներ չեն արձանագրվել:

Տարածքում կեղանական աշխարհի ներկայացուցիչներ բներ, բնադրավայրեր չեն հայտնաբերվել և չեն կարող լինել պայմանավորված հանքավայրի ձևավորման առանձնահատկություններով:

Հանքավայրի և ՋՏԿ-ի համար հայցվող տարածքը գտնվում է Ախուրյան համայնքի Ղարիբջանյան բնակավայրի վարչական տարածքում, չի առնչվում բնապահպանական, կամ անտառային տարածքների հետ:

Արդյունահանման աշխատանքների ընթացքում շահագործվելու են արդեն գոյություն ունեցող, գործող ենթակառուցվածքները, հետևաբար լրացուցիչ ազդեցությունը բնական լանդշաֆտների վրա կլինի նվազագույն: Այստեղ չի ձևավորվում հաստատուն հողաբուսական շերտ և հետևաբար, ինչպես արդեն նշվել է բուսականություն:

Արդյունահանման աշխատանքների ընթացքում շահագործվելու են արդեն գոյություն ունեցող, գործող ենթակառուցվածքները, հետևաբար լրացուցիչ ազդեցությունը բնական լանդշաֆտների վրա կլինի նվազագույն:

Ամփոփելով Հայտի բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունների վերլուծությունները՝ կարելի է եզրահանգել որ, շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունները, որոնք կառաջանան նախատեսվող գործունեության աշխատանքների իրականացման արդյունքում, կկրեն ժամանակավոր և տեղայնացված բնույթ և կլինեն թույլատրելի նորմայի սահմաններում: Դրանք կարող են բացառվել կամ մեղմվել գործունեության ընթացքում բնապահպանական միջոցառումների արդյունավետ իրականացմամբ:

Սոցիալական ազդեցության մեղմման միջոցառումների շրջանակներում ընկերությանը իր պատրաստակամությունն է հայտնում պարբերաբար հանդիպելու համայնքի ղեկավարության հետ, քննարկելու անհրաժեշտ օգնության ծրագրերը և 220.0հազ. դրամ ֆինանսական ներդրումներ կատարել համայնքի բյուջե:

Բնապահպանական միջոցառումների ծախսերի մեծ մասը իրականացվում է շահագործման ծախսերը շրջանակներում: Հավելյավ՝ տարեկան ծախսերը կկազմեն՝ 104000 դրամ/տարի:

Ըստ գնահատման հաշվետվության Ղարիբջանյանի ԱԿԽ-ի հանքավայրի շահագործման շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել ժամանակավոր հողօգտագործում, որից հետո համալիրը պետք է փակվի: Հանքարդյունաբերական համալիրի փակումը իրականացվում է համաձայն ընդերքի շահագործման թույլտվության պայմանագրի մաս կազմող հանքավայրի փակման ծրագրի, որը իր մեջ ներառում է հետևյալ միջոցառումները՝

- հանքի ֆիզիկական փակման ծրագիրը, որում ներառվում է ենթակառուցվածքների, մեքենաների, սարքավորումների և շինությունների ապամոնտաժում,
- օգտակար հանածոյի արդյունահանման հետևանքով խախտված հողատարածքների ռեկուլտիվացիա,
- աշխատուժի սոցիալական մեղմացման միջոցառումները՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,
- օգտակար հանածոյի արդյունահանված տարածքի, արդյունահանման ընթացքում առաջացած արտադրական լցակույտերի տեղադիրքի և դրանց հարակից համայնքնի բնակչության անվտանգության և առողջության ապահովման նպատակով, մշտադիտարկումների իրականացման ծրագրով նախատեսված միջոցառումները,
- հանքավայրի շահագործման աշխատանքների ավարտից 2 տարի առաջ հանքի փակման վերջնական ծրագրի կազմման հավաստումը,
- հանքի փակման ծրագրի իրականացման ֆինանսական երաշխիքները/շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլուխը/ /ՀՀ Ընդերքի մասին Օրենսդրության 28 11 2011 թ. Հոդված 49, կետ 2/:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Համաձայն ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշման 43-րդ կետի «Հիմնարկները, իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից պարտավոր են դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմնին»:
2. Հանքավայրի շահագործման ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել և պահպանել բնապահպանական կառավարման պլանում և մշտադիտարկումներ ծրագրում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը:
3. Աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է պահպանել հաշվետվությունում, նախագծային փաստաթղթերում ներկայացված տեխնոլոգիական նորմերը, բնապահպանական պահանջների կատարումը, ինչպես նաև ապահովել նախատեսված սոցիալական ծրագրերի իրականացումը:
4. Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 22-ի Ընդերքօգտագործման հատևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը սահմանելու մասին N 191-Ն որոշման պահանջներով, շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մթնոլորտային օդ, հողային ռեսուրսներ, կենսաբազմազանություն

մշտադիտարկումների արդյունքների տարեկան հաշվետվությունը նշված որոշմամբ սահմանված ժամկետներում և ձևաչափով ներկայացնել լիազոր մարմին:
5. Արդյունահանման աշխատանքների ընթացքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 20 հունվարի 2005 թվականի N 64-Ն «Ջրաէկոհամակարգերի սանիտարական պահպանման, հոսքի ձևավորման, ստորերկրյա ջրերի պահպանման, ջրապահպան, էկոտոնի անօտարելի գոտիների տարածքների սահմանման չափորոշիչների մասին որոշման պահանջներով»:
6. Առաջնորդվել 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի հանրապետությունում գոյացող արտադրության (այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման) և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» 342-Ն հրամանի որոշմամբ:
7. Գործունեության իրականացման ընթացքում ապահովել ՀՀ առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամաններով հաստատված ՀՀ-ում գործող սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջների կատարումը:
Հաշվետվությունում առկա առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ընդունել պարտադիր կատարման ենթակա:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

Շիրակի մարզի, Ղարիբջանյանի ավազկոպճային հանքավայրի աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է փորձաքննական դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն»
ՊՈԱԿ-ի առաջատար մասնագետ՝ Ն. Նասիբյան